

Over de didaktiek van social media in de dagelijkse lespraktijk

Citation for published version (APA):

Rubens, W. (2011). Over de didaktiek van social media in de dagelijkse lespraktijk. In L. Hilgers, & T. van Zadelhoff (Eds.), *BoekTweePuntNul (Onderwijseditie)* (1 ed., pp. 15-17). BoekTweePuntNul.

Document status and date:

Published: 08/10/2011

Document Version:

Peer reviewed version

Document license:

CC BY

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

<https://www.ou.nl/taverne-agreement>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

pure-support@ou.nl

providing details and we will investigate your claim.

Downloaded from <https://research.ou.nl/> on date: 06 Oct. 2024

Open Universiteit
www.ou.nl

Over de didactiek van social media in de dagelijkse lespraktijk

De naam "sociale media" wordt gebruikt als verzamelnaam voor internetapplicaties die een aantal kenmerken met elkaar gemeen hebben:

- Ze zijn laagdrempelig in gebruik. Je hebt alleen een internetaansluiting nodig. Ze zijn gratis of goedkoop, en eenvoudig te gebruiken.
- Ze zijn gericht op interactie en samenwerking tussen gebruikers.
- Ze stellen gebruikers in staat om zelf producten zoals teksten, foto's, en video's op een eenvoudige manier op internet te publiceren ('user generated content').

Voor het onderwijs hebben sociale media een duidelijke toegevoegde waarde. Dat geldt het sterkste voor scholen en onderwijsgeevenden die didactische concepten gebruiken waarin de leerling en het leerproces centraal staan, activerende werkvormen worden gebruikt en interactie en communicatie een belangrijke rol spelen.

Door verschillende sociale media te gebruiken, kunnen onderwijsgeevenden en leerlingen ook een persoonlijke leeromgeving samen stellen. De leerkracht en de leerling zijn eigenaar van de leeromgeving. Onderzoek (<http://www.psych.rochester.edu/SDT/>) toont aan dat autonomie ten aanzien van de inrichting van de leeromgeving de motivatie van leerlingen bevordert. De intrinsieke motivatie wordt ook gestimuleerd doordat sociale media appelleren aan een gevoel van sociale verbondenheid.

Verder bevordert het werken met sociale media competenties die in de huidige samenleving van groot belang zijn (de zogenaamde 21st Century Skills, <http://www.skills21.org/>). Voorbeelden zijn: het kunnen denken in patronen, informatievaardigheden, creativiteit, kunnen samenwerken en problemen kunnen oplossen.

Vanuit het oogpunt van 'digitale didactiek'

(http://wilfredrubens.typepad.com/wilfred_rubens_weblog/2009/04/tien-pijlers-van-digitale-didactiek.html) is de kracht van sociale media met name:

- **Sociale media kunnen helpen een krachtige, afwisselende leeromgeving te creëren.**
Als leerkracht beschik je over een gereedschapskist met tal van middelen die jou helpen om samen met je leerlingen een krachtige leeromgeving samen te stellen. Dankzij sociale media wordt die gereedschapskist nog gevulder. Je kunt leerlingen via Glogster (<http://www.glogster.com/>) digitale posters laten maken. Je kunt Diigo (<http://www.diigo.com>) of Delicious (<http://delicious.com/>) gebruiken om samen met je leerlingen –en op een gemakkelijke manier- belangrijke websites over een onderwerp te verzamelen en te delen. Zo zijn er tal van voorbeelden van sociale media die het mogelijk maken om een afwisselende en daarmee motiverende leeromgeving te creëren. Een belangrijk kenmerk daarbij is de authenticiteit. Google Earth (<http://earth.google.com/>) maakt het bestuderen van een land een stuk levensechter, in vergelijking met een traditionele globe of atlas.
- **Sociale media kunnen helpen de muren van de school te doorbreken.**
Dankzij sociale media zoals RSS (http://nl.wikipedia.org/wiki/Really_Simple_Syndication) en Twitter (<http://twitter.com>) kom je in contact met een diversiteit aan mensen en materialen. Je komt daardoor gemakkelijk in aanraking met verschillende opvattingen over een bepaald onderwerp, waar je van kunt leren. Daarnaast kun je via applicaties zoals Ning (<http://www.ning.com/>) en Dropbox (<http://www.dropbox.com/>) eenvoudig samen werken

met anderen (o.a. door documenten met elkaar te delen). Een ander voorbeeld zijn QR-codes (<http://nl.wikipedia.org/wiki/QR-code>) of toepassingen van augmented reality (http://nl.wikipedia.org/wiki/Toegevoegde_realiteit) die fysieke objecten zoals een standbeeld of foto kunnen verrijken met internetbronnen. En via Skype (<http://www.skype.com/>) kun je experts de klas in halen, die normaal gesproken niet naar jouw school toe kunnen komen. Zo organiseerde een Australische docent een skype-sessie over de Tweede Wereldoorlog met deskundigen in Singapore (http://wilfredrubens.typepad.com/wilfred_rubens_weblog/2011/04/skype-bij-geschiedenisonderwijs-in.html).

- **Sociale media stellen leerlingen in staat kennis te creëren.**

Sociale media zijn bij uitstek geschikt om leerlingen actief aan de slag te laten gaan met het verzamelen, selecteren, verwerken en delen van informatie. Je kunt bijvoorbeeld via kringen in Google + (<https://plus.google.com/>) samen met anderen nadenken over de oplossing van een probleem. Ook kun je via Storify (<http://storify.com/>) zelf over een bepaald onderwerp een verhaal samenstellen, om dat met anderen te delen. De mindmap tool Mindmeister (<http://www.mindmeister.com/>) kan leerlingen helpen voor- en tegens van een bepaalde oplossing af te wegen, en een besluit te nemen.

- **Sociale media stellen leerlingen in staat om voor een breed publiek te publiceren.**

Toen ik op de 'lagere school' zat, werkten wij aan een project over Suriname. De eindresultaten werden in een tentoonstelling gepresenteerd. En wat was je trots als je ouders, je zus en grootouders kwamen kijken wat je had gemaakt. Dankzij sociale media kunnen leerlingen hun producten aan een veel breder publiek tonen. Dat werkt niet alleen heel motiverend, maar het zorgt er ook voor dat leerlingen extra veel zorg besteden aan de producten. Voorbeelden zijn weblogs, video's op YouTube (<http://www.youtube.com>) of Vimeo (<http://vimeo.com/>) en foto's op Picasa (<http://picasa.google.com/>) of Flickr (<http://www.flickr.com/>).

- **Sociale media helpen denk- en samenwerkingsprocessen transparant te maken.**

Met behulp van Google Docs (<http://docs.google.com>) en wiki's (<http://nl.wikipedia.org/wiki/Wiki>) kun je leerlingen niet alleen samen laten werken aan documenten, maar je kunt ook de historie van de ontwikkeling van het document bekijken. Op die manier kun je nagaan welke leerlingen een actieve en welke leerlingen een minder actieve rol hebben gespeeld binnen het samenwerkingsproces. Een applicatie als Socrative (<http://www.socrative.com/>) stelt je in staat om op een snelle manier tijdens een les te checken of leerlingen de uitleg hebben begrepen.

Tot slot wil ik een aantal tips geven die je kunnen helpen bij de inzet van sociale media in het onderwijs:

1. Kijk niet afzonderlijk naar sociale media.

Het risico bestaat dat je dan te technologie-gedreven denk. Start vanuit leerdoelen die je wilt bereiken. Bedenk daar vervolgens leeractiviteiten, sociale media en leerinhouden bij. Het zogenaamde TPACK-model (<http://www.tpacknl.nl/>) kan je hierbij helpen. Kennisnet heeft hier een prima (en gratis) boekje over geschreven (http://redactie.kennisnet.nl/attachments/session=cloud_mmbase+2215056/Nr._26_Maak_kennis_met_TPACK.pdf). Als je sociale media los van het curriculum inzet, dan is de kans op mislukking aanzienlijk.

2. Focus je op een aantal toepassingen.

Je hebt als docent de keuze uit honderden applicaties. Deze keuzevrijheid kan ook beklemmend werken (hoe meer keuze, hoe ongelukkiger mensen vaak worden; de zogenaamde 'paradox of choice'; http://www.ted.com/talks/barry_schwartz_on_the_paradox_of_choice.html). Oriënteer je daarom op toepassingen (bijvoorbeeld via dit boek), en selecteer er enkele waarmee je de komende tijd aan de slag gaat.

3. Bereid leerlingen en ouders voor op het gebruik van sociale media.

Leerlingen zijn vaak ICT-vaardig, maar niet altijd ICT-bekwaam. Als je met jonge leerlingen werkt is het ook verstandig om met ouders te communiceren dat je sociale media gebruikt, en hoe. Benadruk ook dat je docent/leerkracht bent, en geen 'vriend'.

Wilfred Rubens